

**НОВАТА СТРУКТУРА НА ЕЛЕКТРОННАТА
БИБЛИОТЕКА ПО АРХИВИСТИКА И
ДОКУМЕНТАЛИСТИКА. ИНТЕРЕСЪТ КЪМ
ЛЕКЦИИТЕ ПО АРХИВИСТИКА НА ПРОФ. ИВАН
ДУЙЧЕВ ПО ДАННИ ОТ БИБЛИОТЕКАТА**

Давид Нинов, НВИМ

За *Лекциите по архивистика* на проф. Иван Дуйчев е писано и казано не малко¹. Научната им стойност е добре известна, както на специалистите, така и на широката публика, изкушена от проблемите на *Архивологията*. Но доколко и в каква степен *Лекциите* са използвани по предназначение от момента на първото им публикуване през 1950 г. е въпрос, който все още очаква своя отговор. Настоящият доклад е опит да се проследи интересът към този фундаментален за съвременната българска теоретична архивистика научен труд, благодарение на обстоятелството, че през 2007 г. въз основа на изданието от 1993 г. *Лекциите по архивистика* бяха цифровизирани и поместени през октомври 2009 г. в *Електронната библиотека по архивистика и документалистика*. Същата е в състояние да предостави и данни, с известна условност разбира се, за броя читатели и броя влизания във всяка една от поместените публикации. Тази функция ни дава възможност да отговорим и на въпроса: *Какъв е бил интересът към електронното издание на Лекциите по архивистика на проф. Иван Дуйчев за периода 2010–2017 г. по отчетни данни от самата библиотека.*

* * *

Идеята за създаването на подобна платформа се оформи като „на-людничава“ мечта през 2006 г. Тогава пишещият тези редове, с безрезерв-

ната подкрепа на проф. А. Нейкова (по онова време доцент), се зае да превръща „людостта“ в реалност. За целта ден след ден статии и книги, вече библиографски факт, се предоставяха и като електронни издания. Първоначално библиотеката беше раздавана под формата на оптични дискове на студентите от специалност *Архивистика и документалистика* в СУ, както и в други висши училища, в които също се четяха лекции по архивистика. При тези условия въпросът за създаването на интернет платформа, където всичко това да бъде безплатно и общодостъпно, ставаше все по-належащ. И така до м. октомври 2009 г., когато първият сайт на профилираната *Електронна библиотека по архивистика и документалистика*, създаден от *IT-специалиста* Васил Нинов, стана факт, помествайки първите 120 публикации. За улеснение на читателите съответните монографии и статии бяха систематизирани в разделите *Архивистика*, *Архивни справочници*, *Българска история*, *Световна история* и *Документални издания*.

За изненада на създателите си, *Електронната библиотека по архивистика и документалистика* бързо набра популярност и от 8801 постоянни читатели през 2010 г., през 2016 г. те вече са 30 123, а броят посещения са съответно: за 2010 – 11 901, за 2016 – 43687. Ползвателите са, както от България, така и от Европа, Русия и дори далечна Япония.

През изминалите години се появиха и първите отзиви, някои от които, наред с признанието за направеното, завършват със странни констатации и претенции². Въпреки това, малко са родните интернет портали, свързани с хуманитарното знание, които да не посочват *Електронната библиотека по архивистика и документалистика* като препоръчителен образователен ресурс.

И ако в Мрежата Библиотеката се радва на все по-нарастваща популярност, в средите на „нашег брата“ битието ѝ остава почти незабелязано. Единствено представители на кръга около проф. Нейкова и самата тя неуморно я легитимират като съвременен образователен ресурс. Останалите, въпреки че активно използват нейните ресурси, за което доказателство са редица косвени факти, целенасочено подминават съществуването ѝ.

Междувременно натрупването на нови и нови електронни публикации постави на дневен ред необходимостта *Електронната библиотека по архивистика и документалистика* да се реорганизира и обнови технологично – една сложна и скъпоструваща задача, която успешно бе решена в началото на настоящата година отново благодарение на *IT-специалиста* Васил Нинов. В резултат ползвателите на *Електронната биб-*

лиотека по архивистика и документалистика могат да използват наличните към момента в нея 330 публикации от 289 автори, максимално улеснени от новата ѝ структура и съвременни функционални възможности. По-конкретно, предишните раздели и подраздели, които приютяваха дигитализираната продукция, отстъпиха място на следната организация:

1. АРХИВОЛОГИЯ

1.1. Монографии

1.2. Статии

1.3. Нормативно-методическа уредба

2. АРХИВНИ СПРАВОЧНИЦИ

3. УНИВЕРСИТЕТСКИ ЧЕТЕНИЯ ПО АРХИВИСТИКА

4. СПЕЦИАЛНИ ИСТОРИЧЕСКИ ДИСЦИПЛИНИ

4.1. Монографии

4.2. Статии

5. ФИЛОСОФИЯ НА ИСТОРИЯТА

5.1. Монографии

5.2. Статии

6. БЪЛГАРСКА ИСТОРИЯ

6.1. Монографии

6.2. Статии

7. СВЕТОВНА ИСТОРИЯ

7.1. Монографии

7.2. Статии

8. ДОКУМЕНТАЛНИ ИЗДАНИЯ

8.1. Българска история

8.2. Световна история

9. УЧЕБНИ ПОСОБИЯ

10. СОФТУЕРНИ ПРИЛОЖЕНИЯ

В новата структура, управлявана от специално изградена за целта база от данни, публикациите попадат азбучно подредени в съответните раздели и подраздели според тематиката и вида си (монографии или статии). А възможността те да бъдат търсени и по автора си чрез наличния авторски азбучен указател, ги прави още по-бързо и лесно откриваеми.

Новата версия на *Електронната библиотека по архивистика и документалистика* отделя значително внимание на авторите на публикуваните в нея материали. Сега те са не просто част от библиографското описание, а са представени чрез авторския азбучен указател в тематичните и видовите раздели и подраздели или чрез табличните именни по-

казалци в раздела *Автори - български и чужди*. Това позволява отделните автори да се появяват, при заявка, и с цялата си библиография, с която са представени в *Библиотеката*. Така всеки автор се откроява във своята научна област с публикациите си.

И не на последно място, трябва да се отбележи *търсачката*, която позволява с помощта на ключови думи да се претърсва целия наличен масив, с цел създаване на по-подробна произволно избрана тематична библиография.

* * *

Споменатите *Лекции по архивистика* на проф. Иван Дуйчев са едни от първите, които бяха включени в състава на *Електронната библиотека по архивистика и документалистика*. В контекста на представената нова структура и организация на същата понастоящем те се намират в подраздел *Монографии* към *1. Архивология*. Отчетните данни относно използването им през визирания период от читатели на Библиотеката показват наличието на постоянен интерес, а именно: 2010 г. – 402 читатели; 2011 г. – 653; 2012 г. – 960; 2013 г. – 760; 2014 г. – 453; 2015 г. – 340; 2016 г. – 338; септември 2017 г. – 372. Общо за всичките седем години читателите са **4278**. Посочените данни са генерирани автоматично от сървър на *Библиотеката*, което не предполага външна намеса.

Колкото и условна да е приведената статистическа информация, тя недвусмислено показва, че *Лекциите* на проф. Иван Дуйчев са обект на траен, устойчив, макар и флукуиращ, интерес през изминалите години. Нека не забравяме, че става дума за книга, появила се на бял свят през 1950 г., преиздадена през 1993 г. и изчерпана понастоящем. Освен това, изданието е специализирано, насочено към сравнително ограничена професионална читателска аудитория. В този смисъл числото 4278 за период от 7 години е наистина впечатляващо. В подкрепа на направената констатация е и обстоятелството, че през разглеждания период книжният носител на *Лекциите* е отдавна изчерпан.

С други думи, посоченият интерес от страна на читателите е към съдържанието на електронното издание на същите, благодарение на което книгата на проф. Иван Дуйчев на практика е достъпна според техните очаквания в условията на мрежово общество.

4278 читатели е завиден брой и поради факта, че едва ли всички те са архивисти, тъй като последните не надхвърлят повече от 1500 за

страната ни. Още по-интересно е какъв е географският обхват на интереса към *Лекциите* на проф. Дуйчев. Данните, предоставени от сървъра на *Библиотеката*, макар най-общи, свидетелстват, че към тях е проявен интерес не само от България, но и от Русия и редица държави от Европейския съюз. За съжаление, не сме в състояние да проследим териториалното разпределение на тези **4278** читатели на *Лекциите по архивистика* на проф. Иван Дуйчев. И въпреки това, по-важното е, че тези *Лекции*, очевидно, са актуални от научна гледна точка и 70 години по-късно продължават да предизвикат интерес сред читателската аудитория.

На този фон логично възниква въпросът: *Какво се случва с онези автори, безспорни авторитети в своята област, които отдавна са ни напуснали, но техните научни трудове не са в Мрежата?* Не са ли те обречени на незаслужена забора във времето? Примерът с *Лекциите по архивистика* на проф. Иван Дуйчев не е ли доказателство, че дигитализацията на научното им наследство е възможност това да не се случи?

Ето защо в *Електронната библиотека по архивистика и документалистика* са поместени трудове и на други автори, представители на съвременната *Архивология* и свързаните с нея науки и научни дисциплини.

Бележки

¹ Вж. напр. *Нейкова, А.* Приносът на проф. Иван Дуйчев в българската университетска архивистика. – В: Университетски четения по архивистика. Т. II. 60 години българска университетска архивистика и 10 години специалност „Архивистика и документалистика“ в СУ „Св. Климент Охридски“. С., 2013, с. 187–192.

² Вж. <http://electronic-library.org/content/other_about_us.php>; <<http://electronic-library.org/content/index.php>>.